
VNĚJŠÍ VZTAHY

1. OTEVŘENOST
2. PLATEBNÍ BILANCE
3. MĚNOVÉ KURZY

OTEVŘENOST

UZAVŘENÁ/OTEVŘENÁ EKONOMIKA

- **Uzavřená ekonomika** = ekonomika, která nepřichází do styku s ostatními světovými ekonomikami.
- **Otevřená ekonomika** = ekonomika, která se volně stýká s ostatními světovými ekonomikami.
- **Otevřenost ekonomiky** = míra zapojenosti národní ekonomiky do mezinárodních ekonomických vztahů.

MÍRA OTEVŘENOSTI

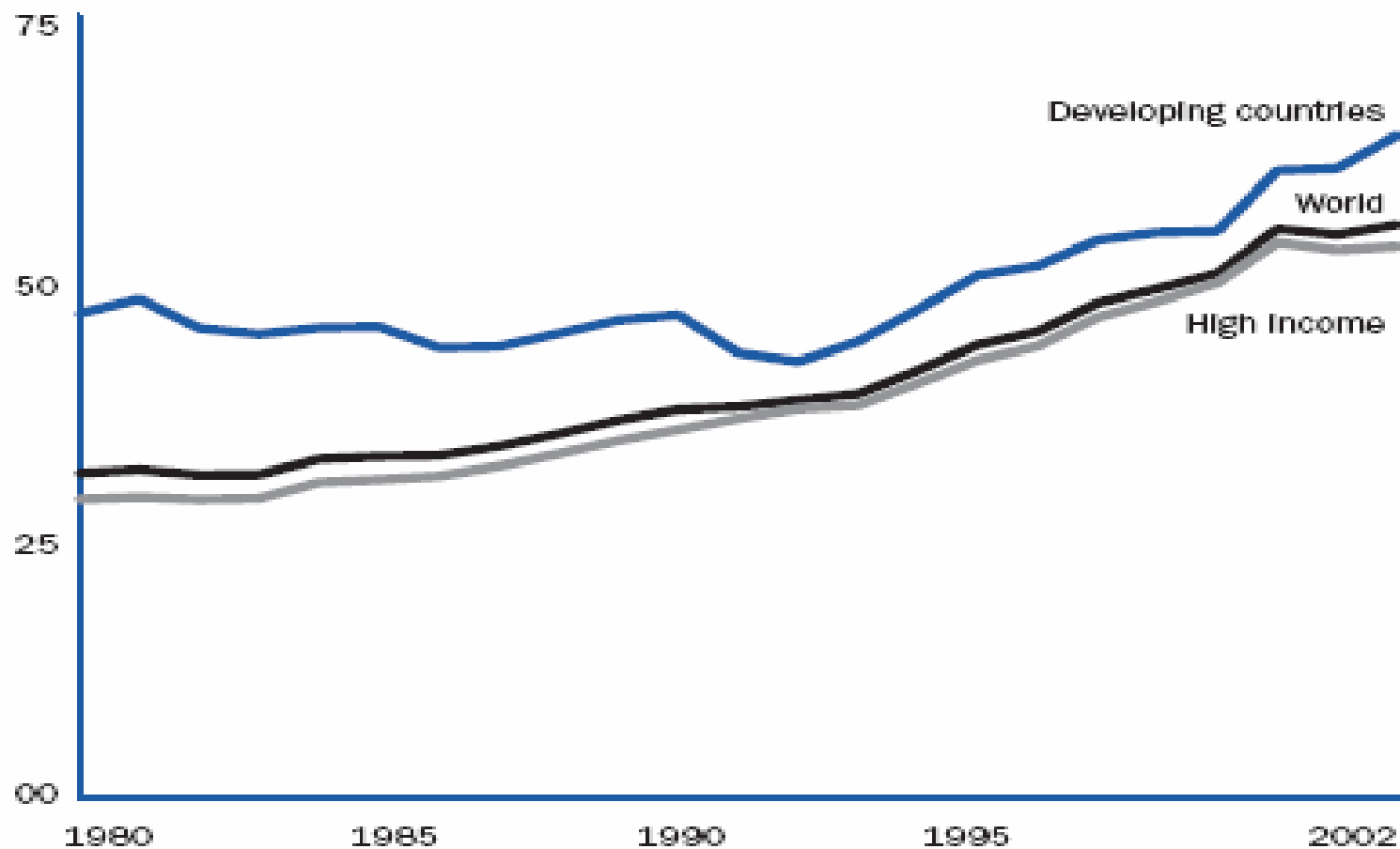
- **kvantitativní aspekt**
 - **ukazatele = poměry EX, IM nebo obrátu obchodu na HDP**
 - **čím větší ekonomika, tím menší zapojení do mezinárodní dělby práce**
 - **čím vyspělejší, tím větší zapojení**
-

Míry otevřenosti

- Poměr exportu a importu na HDP.
 - Export/import na obyvatele
 - Podíl na světových vývozech/dovozech
-

PODÍL OBCHODU NA HDP (%)

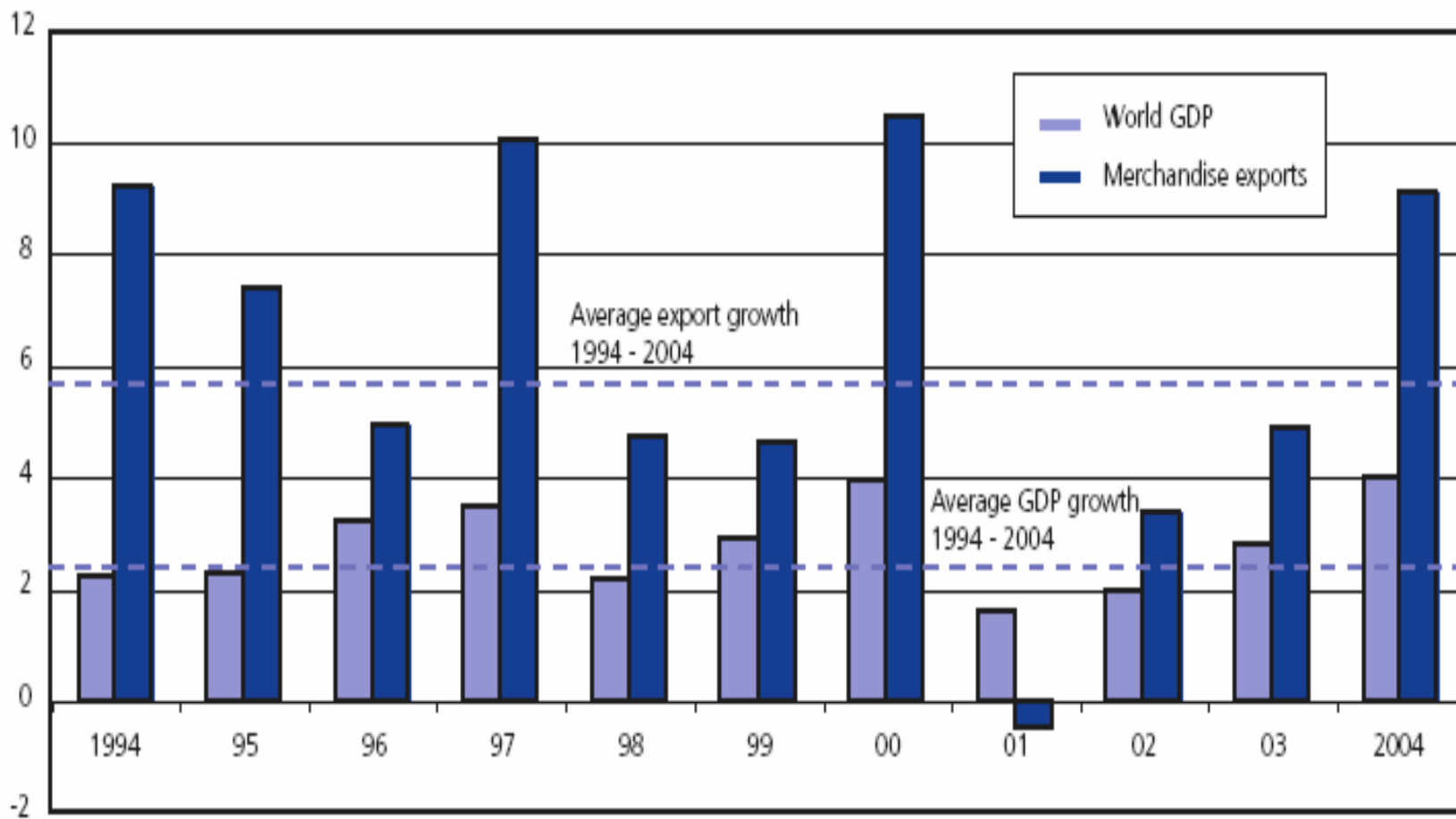
Trade of goods and services as % of GDP (constant US\$)

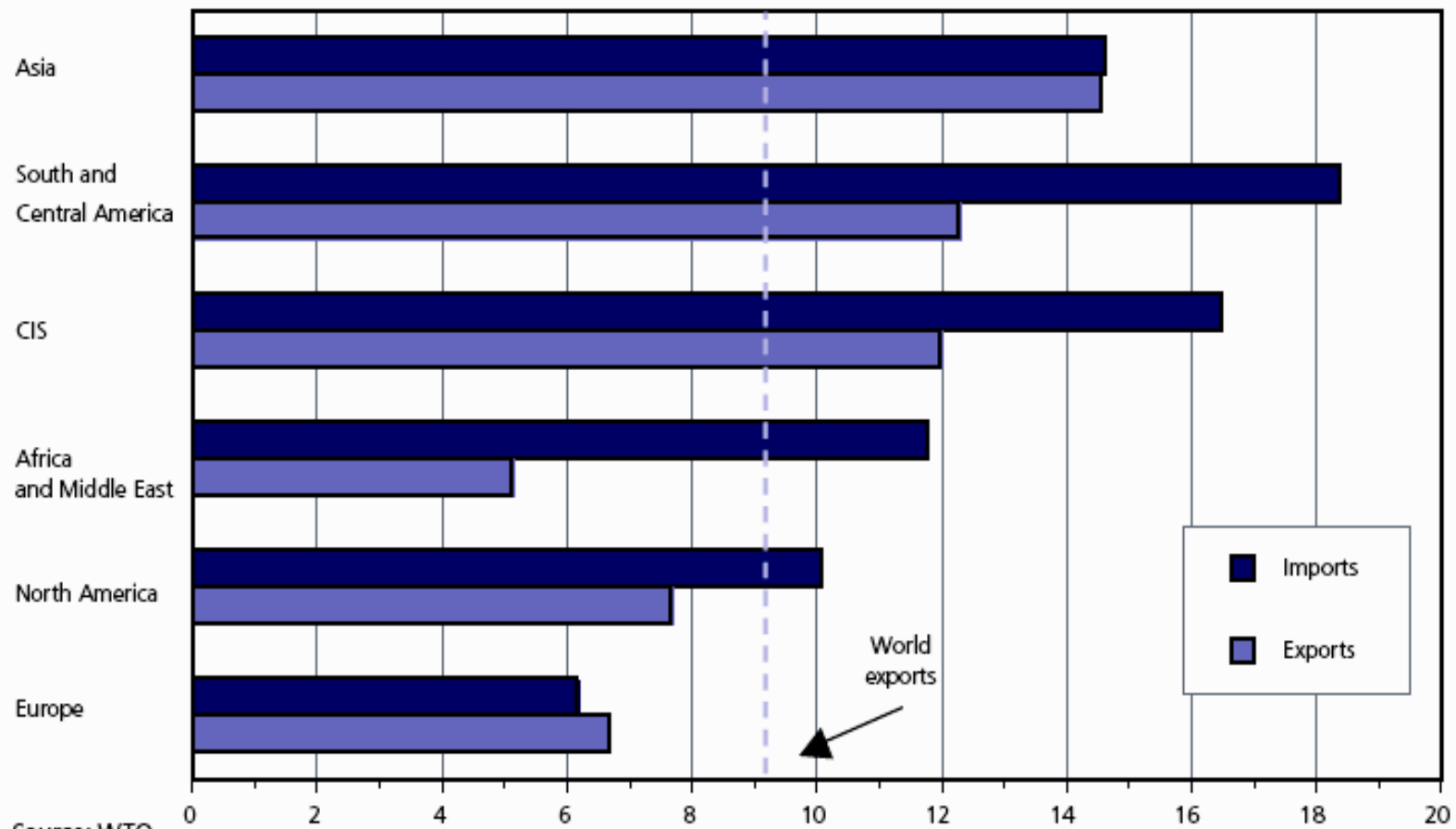
STRUKTURA OTEVŘENOSTI

- **kvalitativní aspekt**
 - **komoditní struktura EX a IM**
 - **teritoriální struktura EX a IM**
 - **vývoj cen a směnných relací**
 - **vliv změn technologie na strukturu EX**
-

RŮST OBJEMU SVĚTOVÉHO OBCHODU A HDP

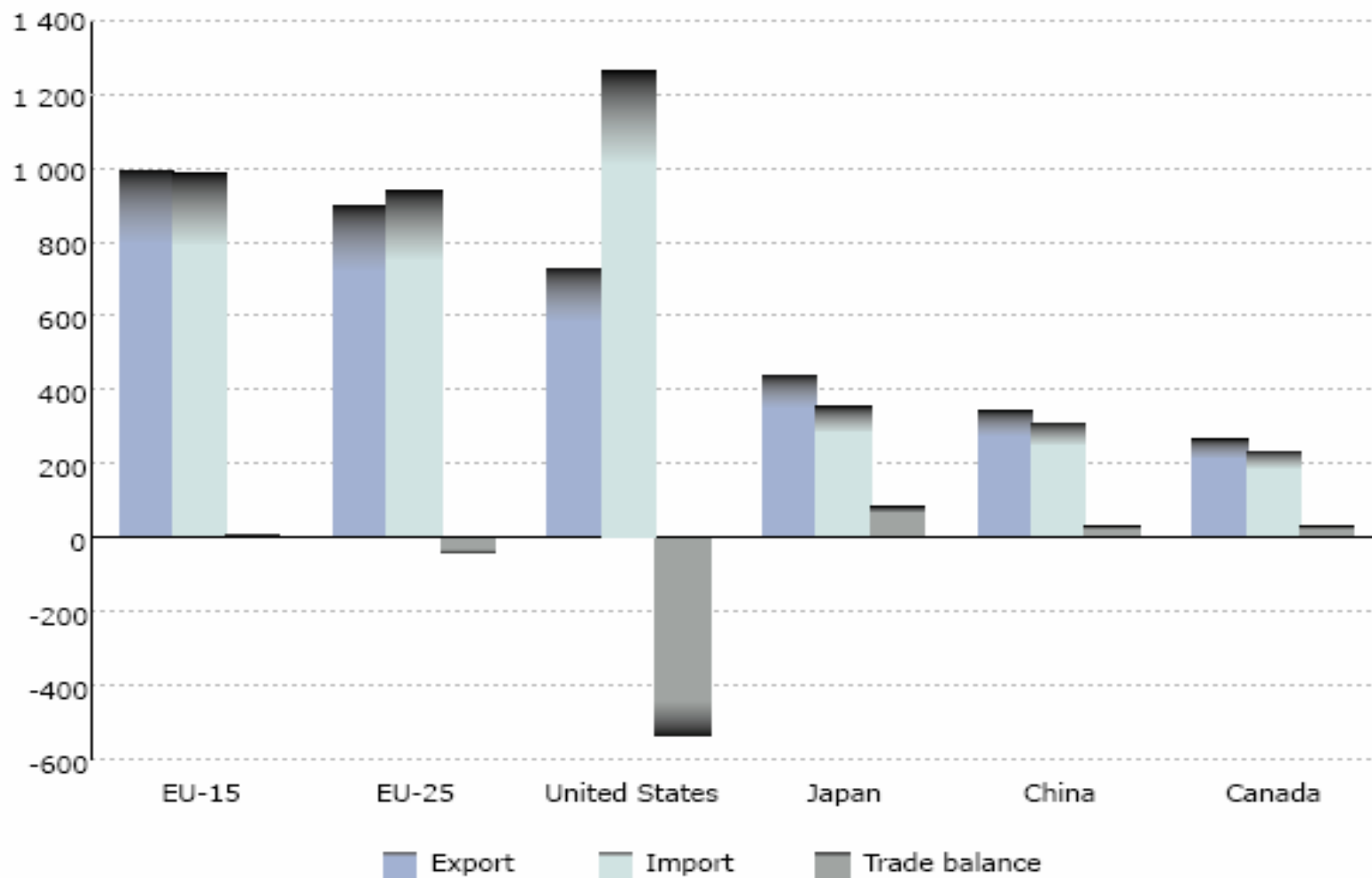
REÁLNÝ RŮST OBCHODU (2004)

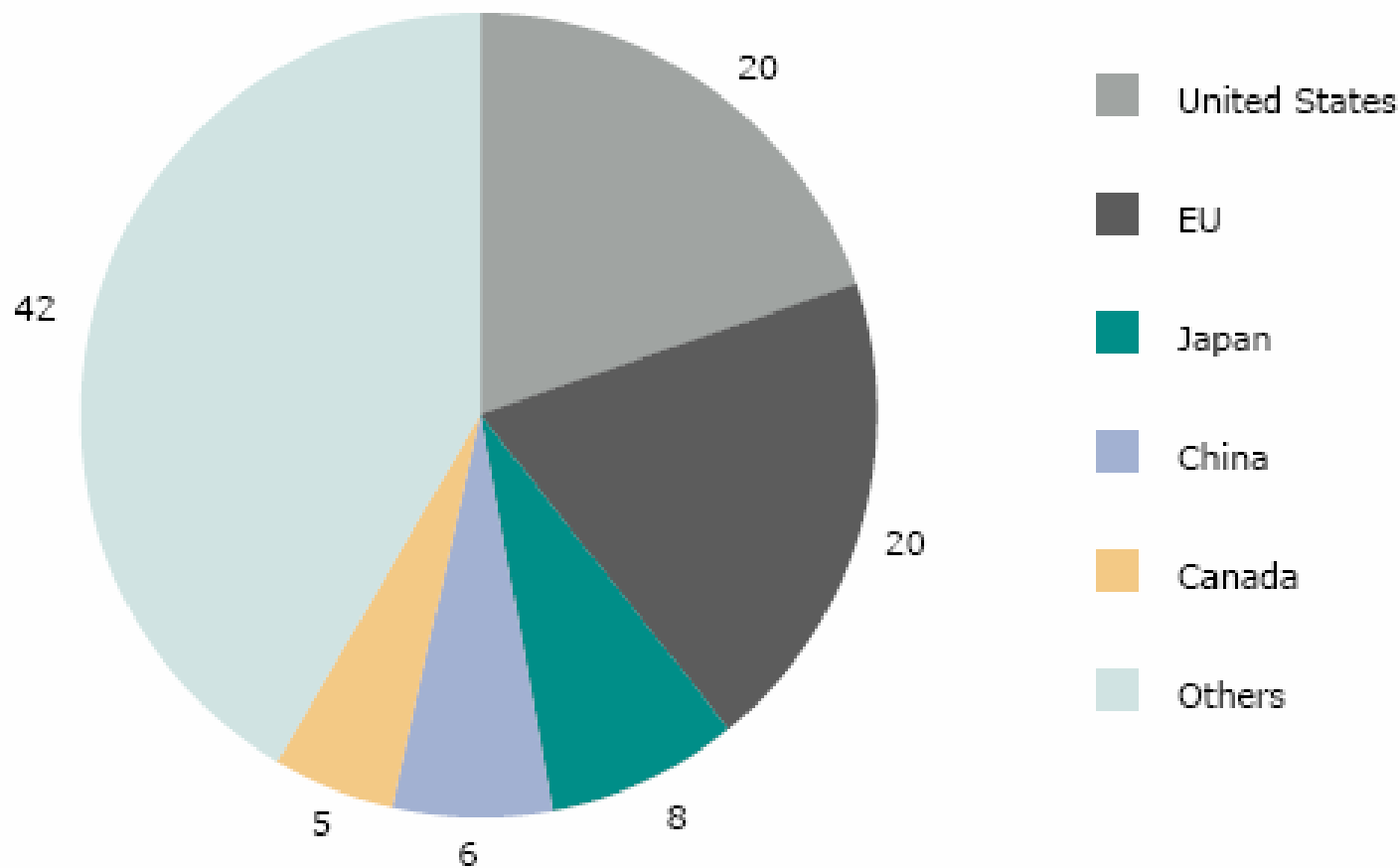
Source: WTO.

MEZINÁRODNÍ OBCHOD

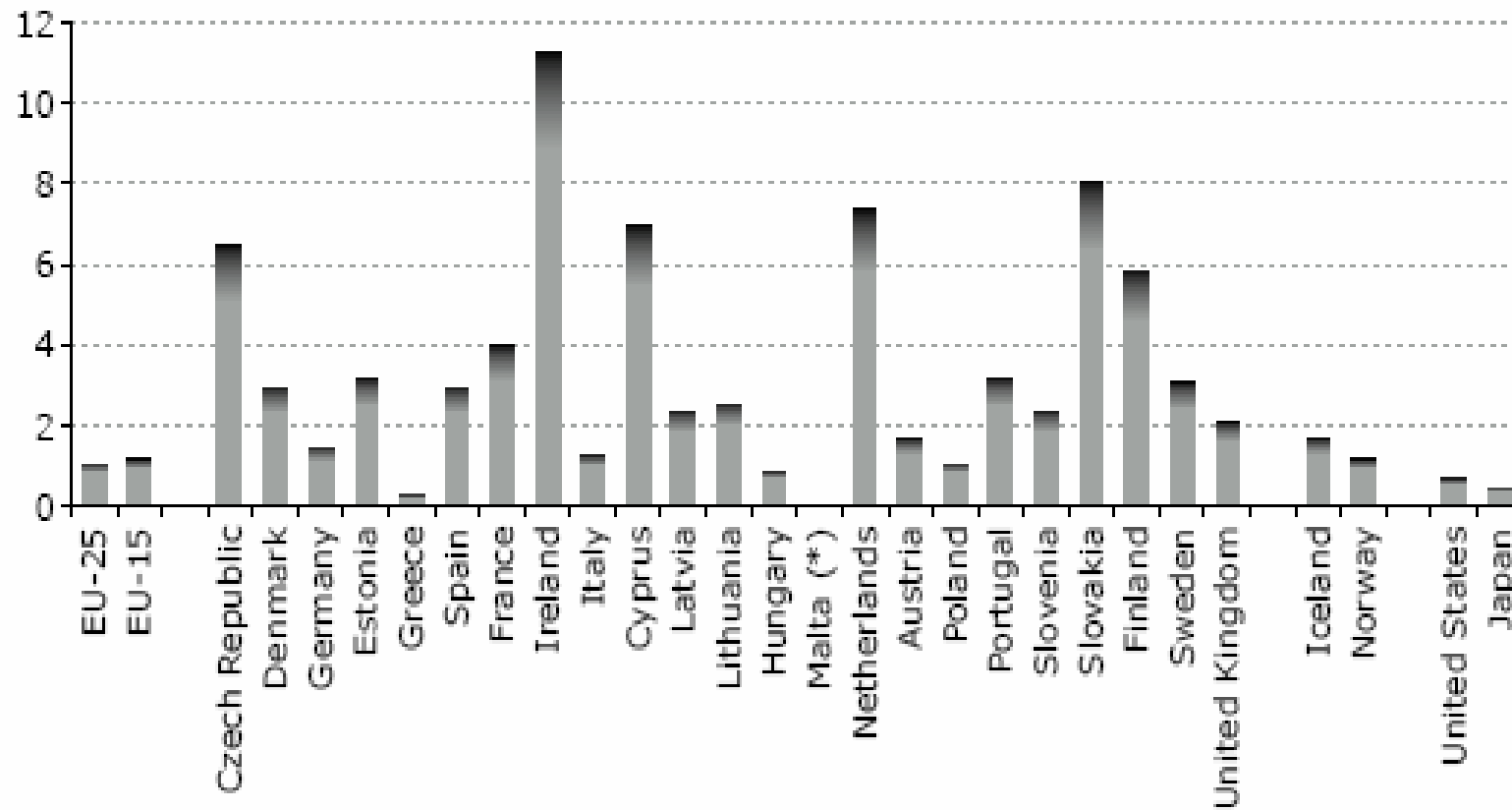
(r.2002, mld.€)

PODÍL NA SVĚTOVÉM OBCHODĚ (r.2002, %)

PODÍL FDI NA HDP (*100, %)

PLATEBNÍ BILANCE

Definice

- **Platební bilance** = statistický účetní záznam, který sumarizuje všechny ekonomické transakce mezi subjekty domácí země a subjekty ostatních zemí za určité časové období.
-

Struktura PB

A: Běžný účet

Bilance obchodu (obchodní bilance)

Bilance služeb

Bilance výnosů

Běžné převody

B: Kapitálový účet

C: Finanční účet

Přímé investice

Portfoliové investice

Ostatní investice

D: Chyby, kurzové rozdíly

E: Devizové rezervy

	2003 ^[1]	2002	2001
A. Běžný účet	-157	-145	-125
A1. Obchodní bilance	-66	-71	-117
Vývoz zboží	1358	1254	1270
Dovoz zboží	1424	1325	1387
A2. Bilance služeb	13	22	58
Vývoz služeb	221	231	270
Dovoz služeb	208	209	211
A3. Bilance výnosů	-119	-124	-83
Výnosy	80	71	85
Náklady	199	195	168
A4. Běžné převody	16	29	18
B. Kapitálový účet	0	0	0
C. Finanční účet	157	366	173
C1. Přímé investice		295	209
V zahraničí		-6	-6
V tuzemsku		301	215
C2. Portfoliové investice		-47	35
C3. Ostatní investice		118	-70
D. Saldo chyb	8	-5	19
E. Změna rezerv (- nárůst)	-8	-216	-67

Tabulka 4.3: Platební bilance – roční

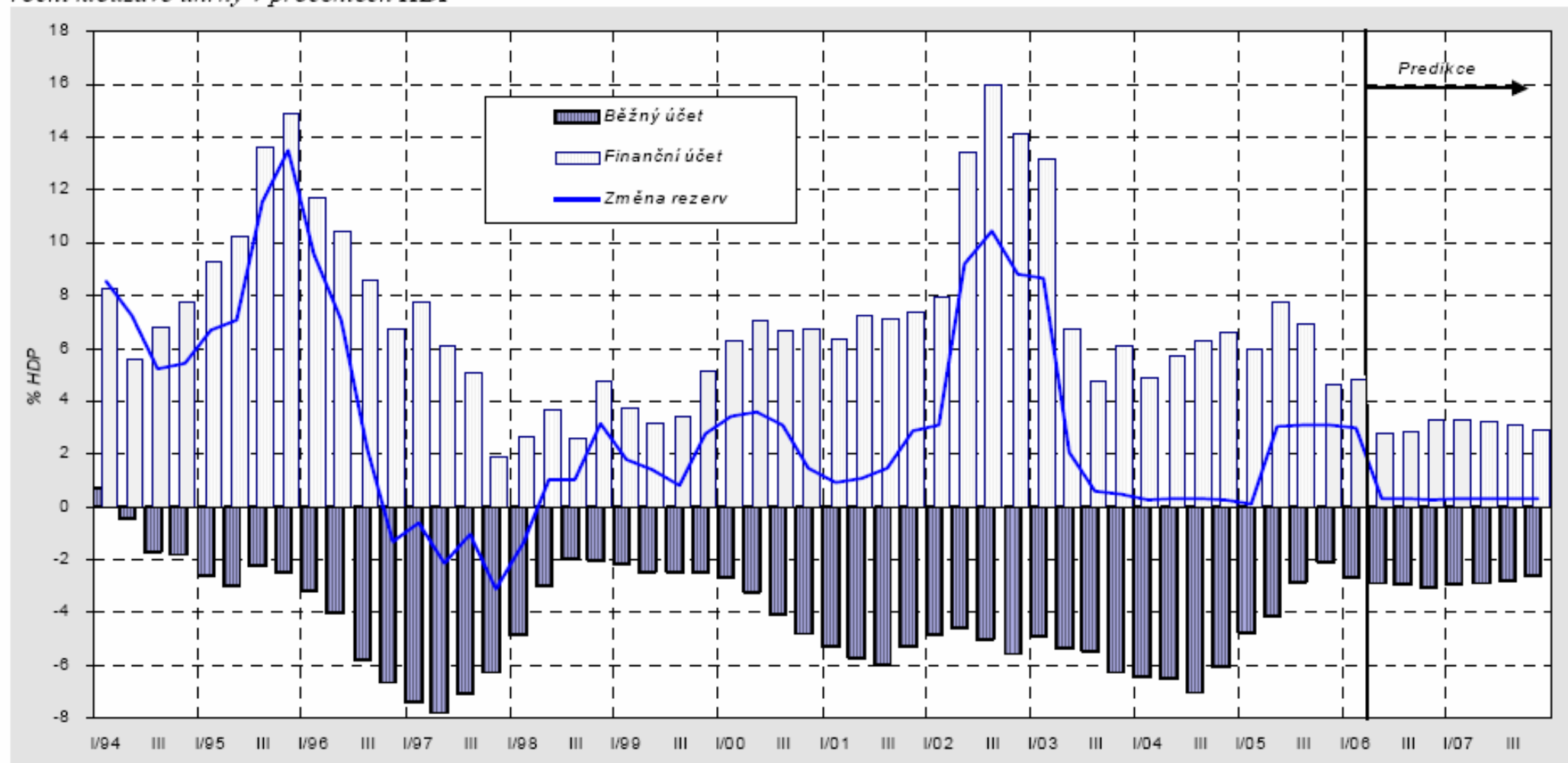
		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
										<i>Predikce</i>	<i>Predikce</i>
Vývoz zboží	<i>m ld. Kč</i>	834,2	908,8	1121,1	1269,6	1254,4	1370,9	1722,7	1875,2	2104	2344
	<i>předch.r.=100</i>	117,6	108,9	123,4	113,2	98,8	109,3	125,7	108,9	112,2	111,4
Dovoz zboží	<i>m ld. Kč</i>	918,2	974,6	1241,9	1386,3	1325,7	1440,7	1749,1	1834,9	2047	2269
	<i>předch.r.=100</i>	106,2	106,1	127,4	111,6	95,6	108,7	121,4	104,9	111,5	110,9
Obchodní bilance	<i>m ld. Kč</i>	-84,0	-65,8	-120,8	-116,7	-71,3	-69,8	-26,4	40,4	58	75
z toho:											
- minerální paliva (SITC 3)	<i>m ld. Kč</i>	-33,2	-38,8	-85,7	-87,6	-64,3	-68,4	-72,2	-112,6	-148	-147
- ostatní	<i>m ld. Kč</i>	-50,8	-27,0	-35,1	-29,1	-7,0	-1,4	45,8	153,0	205	222
Vývoz služeb	<i>m ld. Kč</i>	246,7	243,9	264,8	269,7	231,1	219,2	248,5	258,0	259	272
	<i>předch.r.=100</i>	108,6	98,8	108,6	101,8	85,7	94,8	113,4	103,8	100,5	105,0
Dovoz služeb	<i>m ld. Kč</i>	184,8	202,3	210,2	211,7	209,3	205,9	236,0	238,6	245	255
	<i>předch.r.=100</i>	107,9	109,5	103,9	100,7	98,9	98,4	114,6	101,1	102,8	104,0
Bilance služeb	<i>m ld. Kč</i>	61,9	41,5	54,6	58,0	21,9	13,2	12,5	19,4	14	17
Bilance výnosů	<i>m ld. Kč</i>	-35,1	-46,7	-53,0	-83,5	-115,6	-119,9	-157,8	-142,3	-182	-210
z toho:											
- náhrady zaměstnancům	<i>m ld. Kč</i>	-14,4	-13,6	-8,3	-12,8	-15,5	-17,0	-17,1	-27,0	-32	-42
- investiční výnosy	<i>m ld. Kč</i>	-20,7	-33,1	-44,7	-70,7	-100,1	-102,8	-140,7	-115,4	-150	-168
Bilance převodů	<i>m ld. Kč</i>	16,7	20,4	14,4	17,8	28,7	15,8	4,3	20,9	12	28
Běžný účet	<i>m ld. Kč</i>	-40,5	-50,6	-104,9	-124,5	-136,4	-160,6	-167,3	-61,7	-97	-90
Kapitálový účet	<i>m ld. Kč</i>	0,1	-0,1	-0,2	-0,3	-0,1	-0,1	-14,0	5,1	.	.
Finanční účet	<i>m ld. Kč</i>	94,3	106,6	148,0	172,8	347,8	157,1	183,7	137,9	104	100
- přímé zahraniční investice	<i>m ld. Kč</i>	115,9	215,7	190,8	208,3	270,9	53,5	101,8	242,7	.	.
- portfoliové investice	<i>m ld. Kč</i>	34,5	-48,3	-68,2	34,9	-46,7	-35,7	59,4	-72,0	.	.
- deriváty	<i>m ld. Kč</i>	.	.	-1,4	-3,2	-4,3	3,9	-3,2	-2,8	.	.
- ostatní investice	<i>m ld. Kč</i>	-56,1	-60,9	26,9	-67,1	127,9	135,5	25,7	-30,0	.	.
Změna devizových rezerv	<i>m ld. Kč</i>	62,6	57,1	31,6	67,2	216,9	12,9	6,8	92,9	.	.
Devizové rezervy ČNB	<i>m ld. USD k. r.</i>	12,6	12,8	13,1	14,5	23,7	27,0	28,4	29,6	31	31
Zahraniční zadluženost ¹⁾	<i>m ld. USD k. r.</i>	24,3	22,9	21,6	22,4	27,0	34,9	45,2	45,8	48	50
Obchodní bilance / HDP	%	-4,2	-3,2	-5,5	-5,0	-2,9	-2,7	-1,0	1,4	1,8	2,2
Běžný účet / HDP	%	-2,0	-2,4	-4,8	-5,3	-5,5	-6,2	-6,0	-2,1	-3,0	-2,6
Finanční účet / HDP	%	4,7	5,1	6,8	7,3	14,1	6,1	6,6	4,6	3,3	2,9
Zahr.zadluženost / HDP ²⁾	%	36,4	39,5	37,3	34,5	33,0	34,7	36,4	37,8	34	32

¹⁾ Zahraniční zadluženost je soumou devizových a korunových pasiv bankovní soustavy (vč. ČNB), podnikové sféry a vlády vůči nerezidentům.

²⁾ Podíl zahraniční zadluženosti v Kč koncem roku na HDP v Kč vytvořeném v průběhu roku.

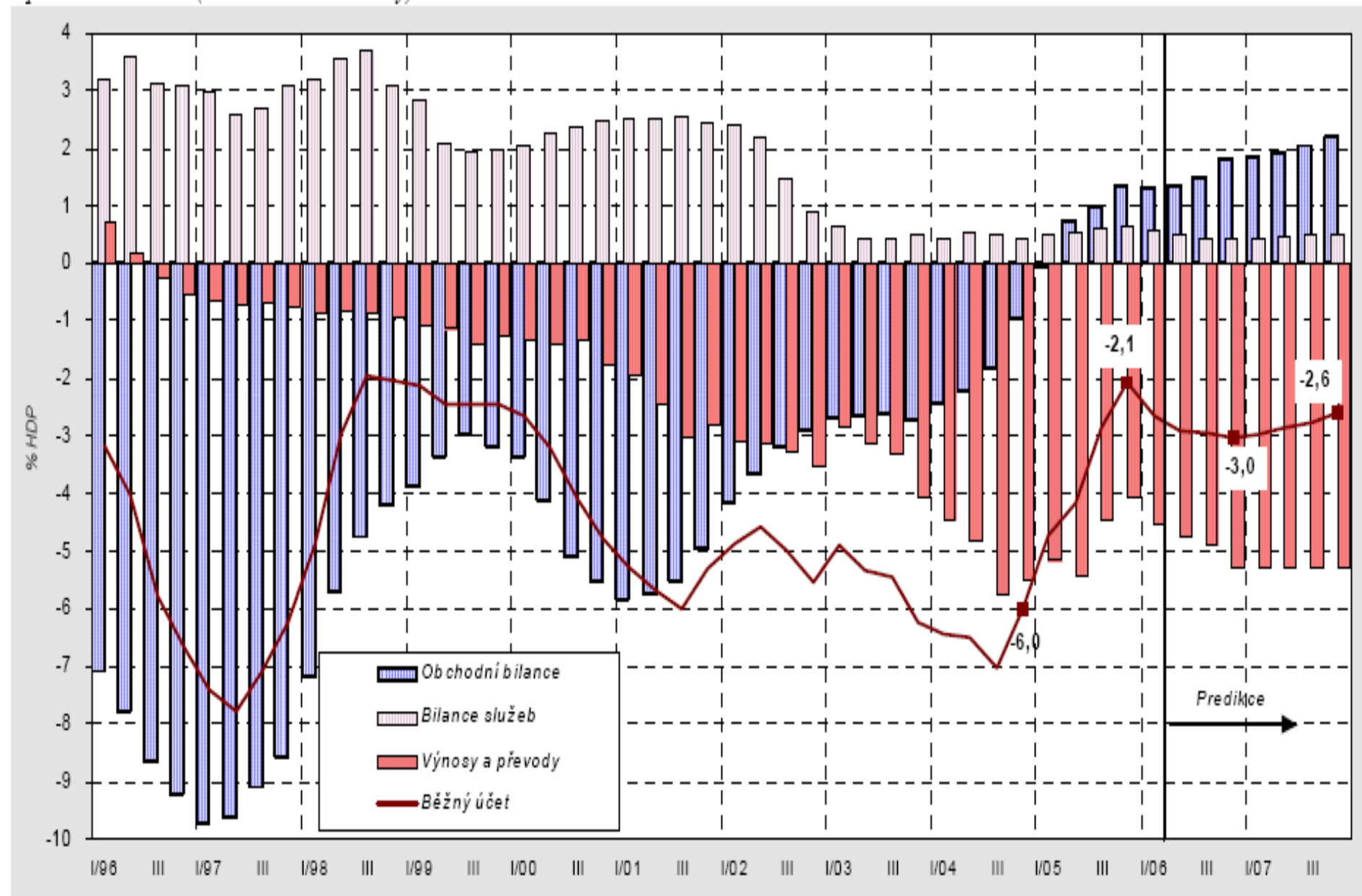
Graf 4.4: Platební bilance

roční klouzavé úhrny v procentech HDP

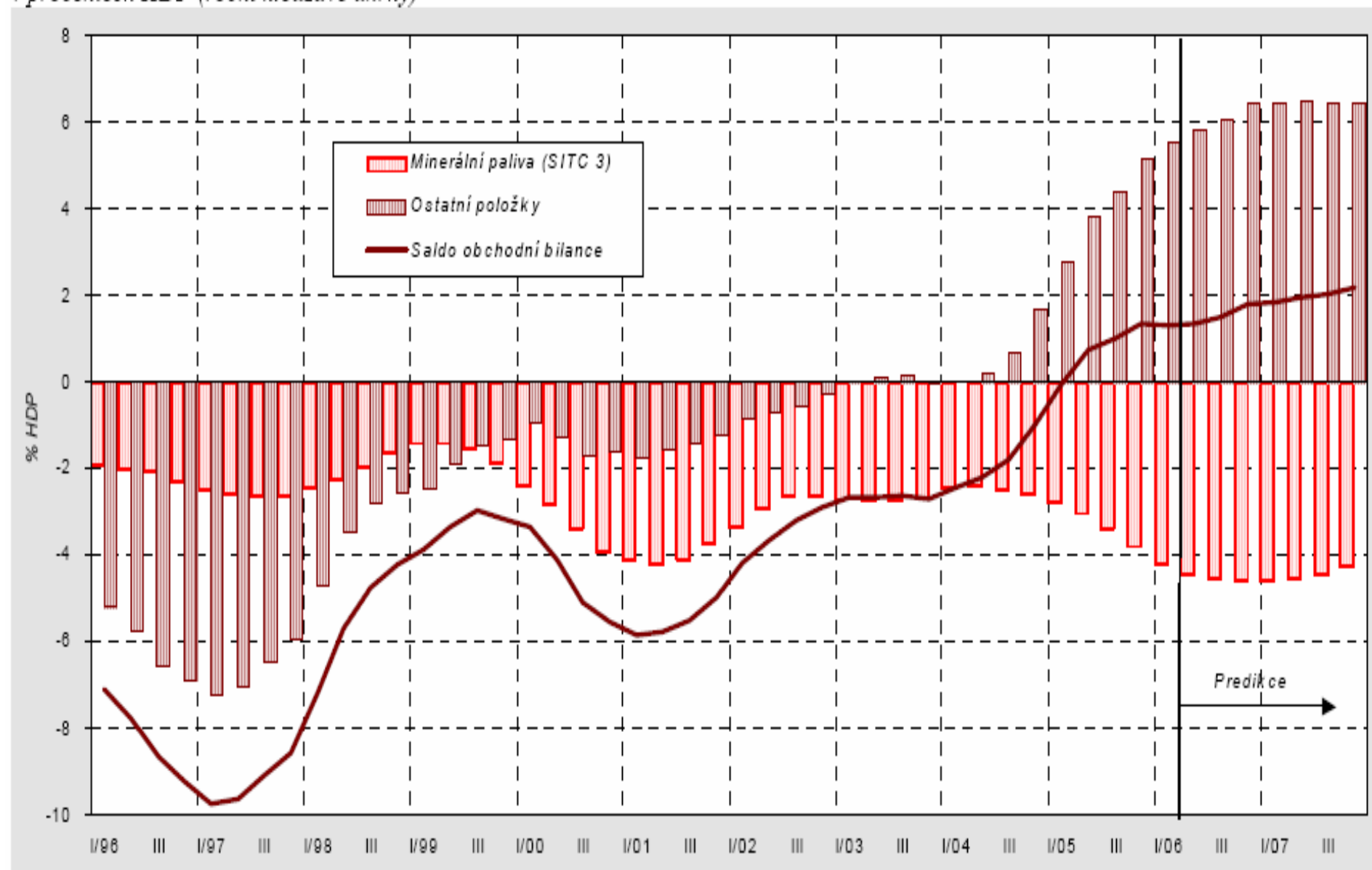
Graf 4.5: Běžný účet platební bilance

v procentech HDP (roční klouzavé úhrny)

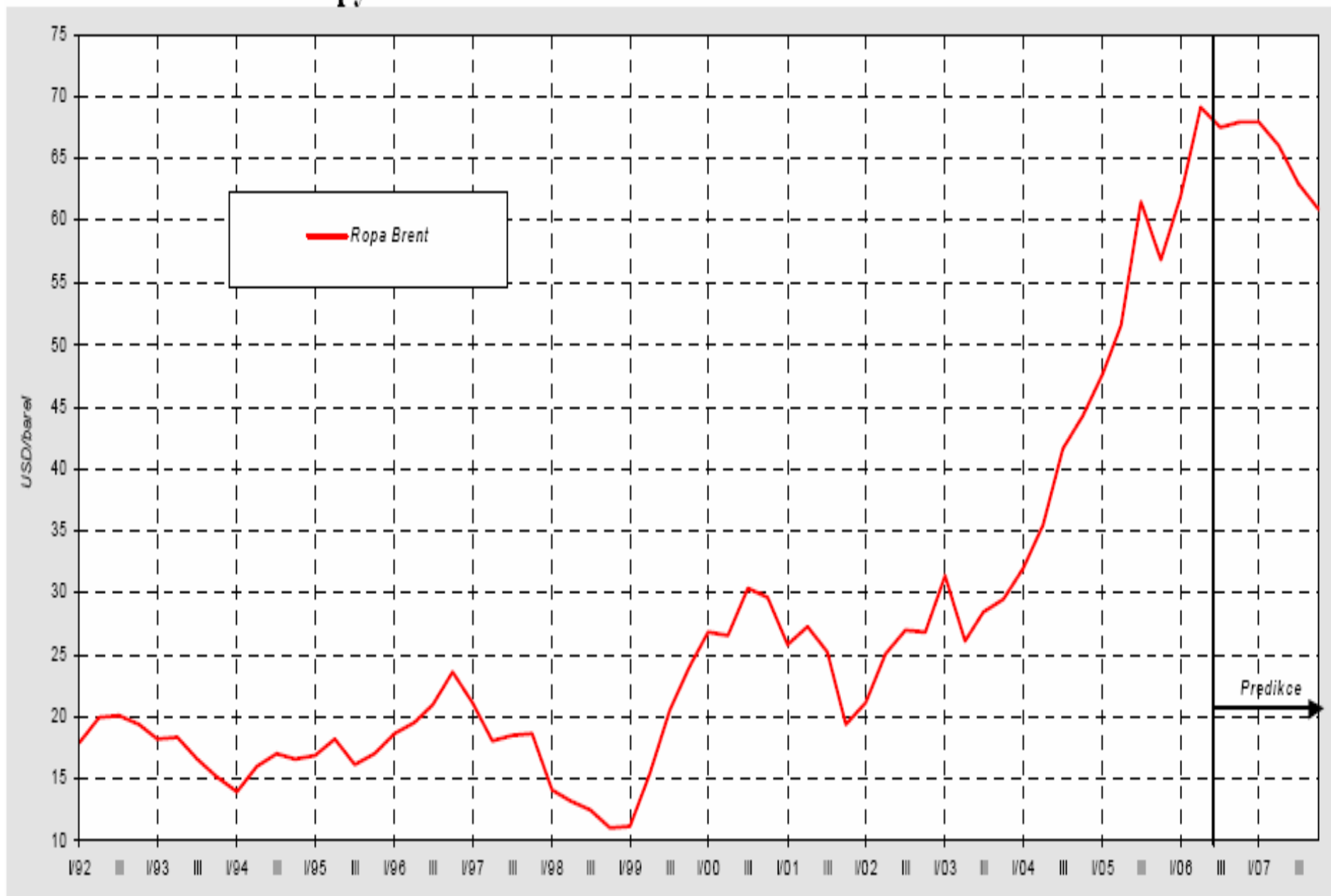

Graf 4.6: Obchodní bilance

v procentech HDP (roční klouzavé úhrny)

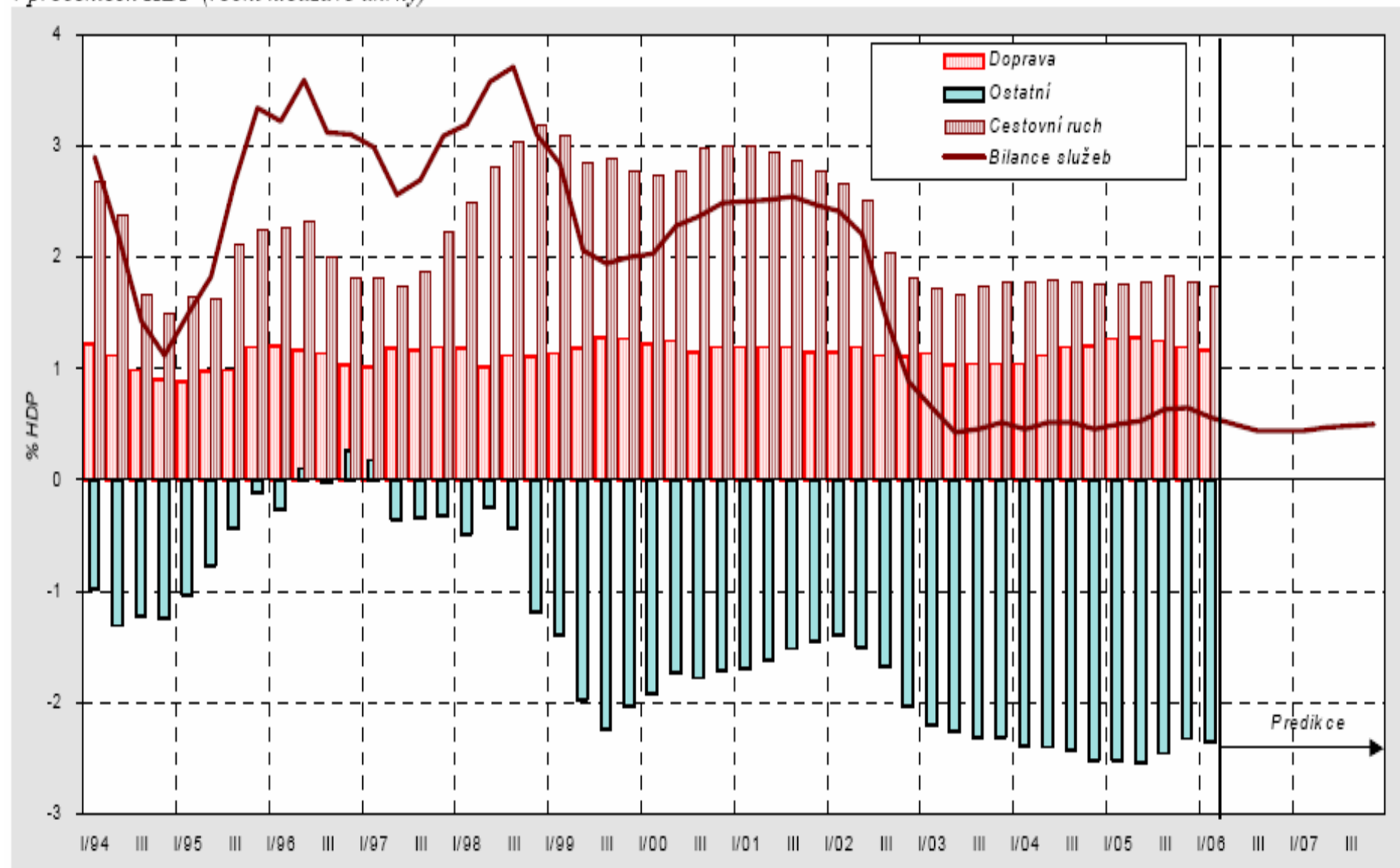

Graf 9.3: Dolarová cena ropy

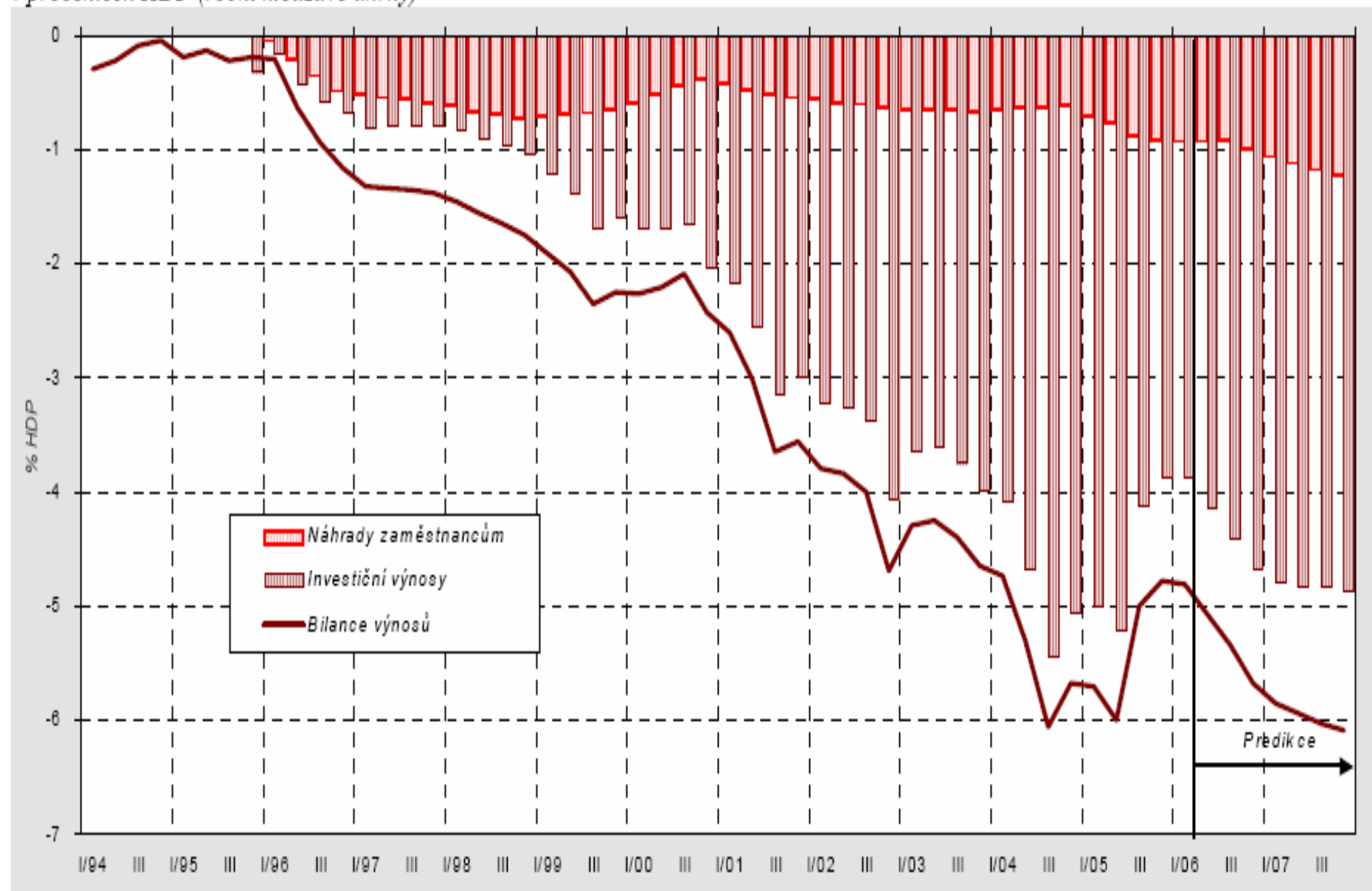
Graf 4.7: Bilance služeb

v procentech HDP (roční klouzavé úhrny)

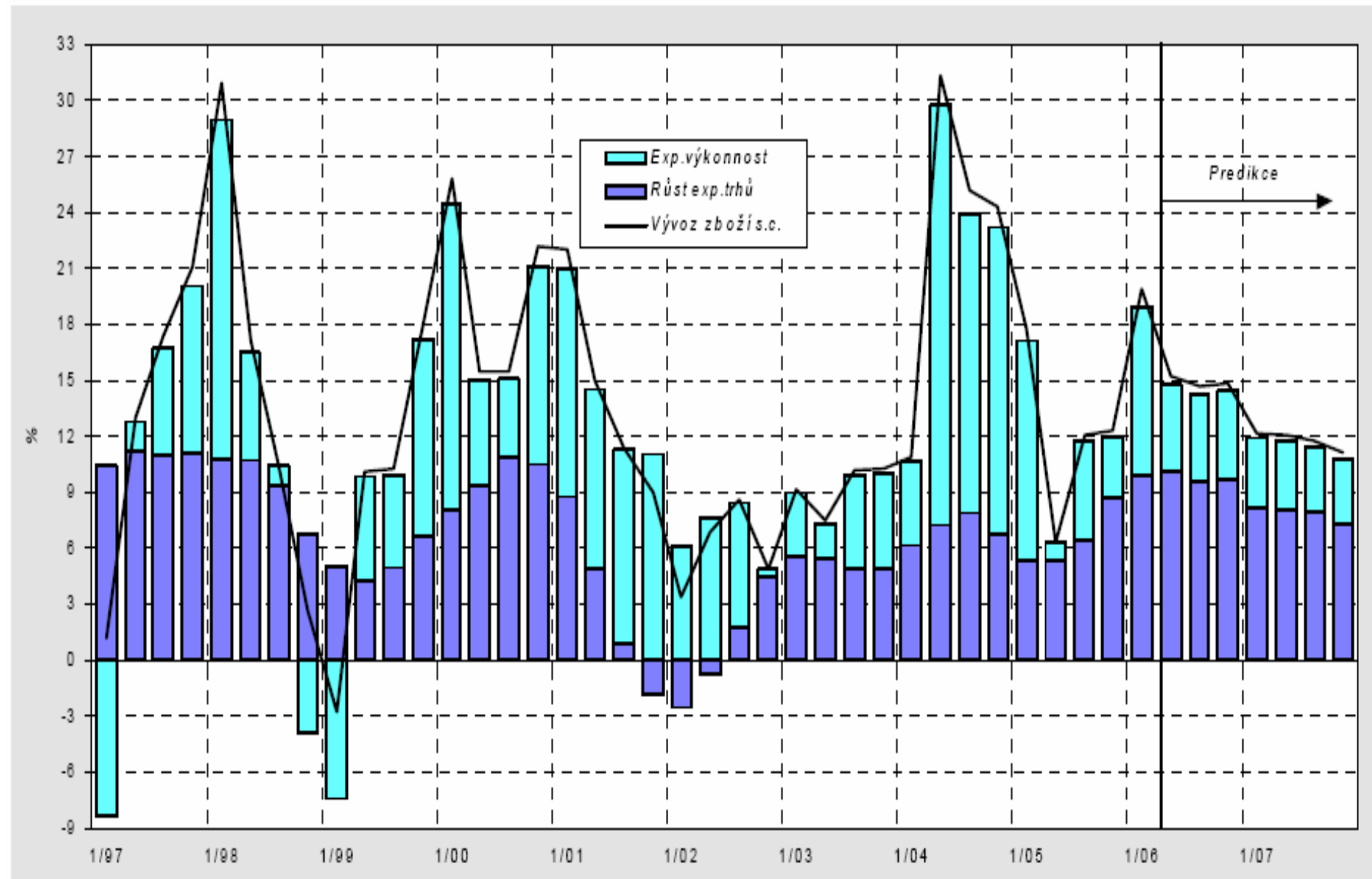
Graf 4.8: Bilance výnosů

v procentech HDP (roční klouzavé úhrny)

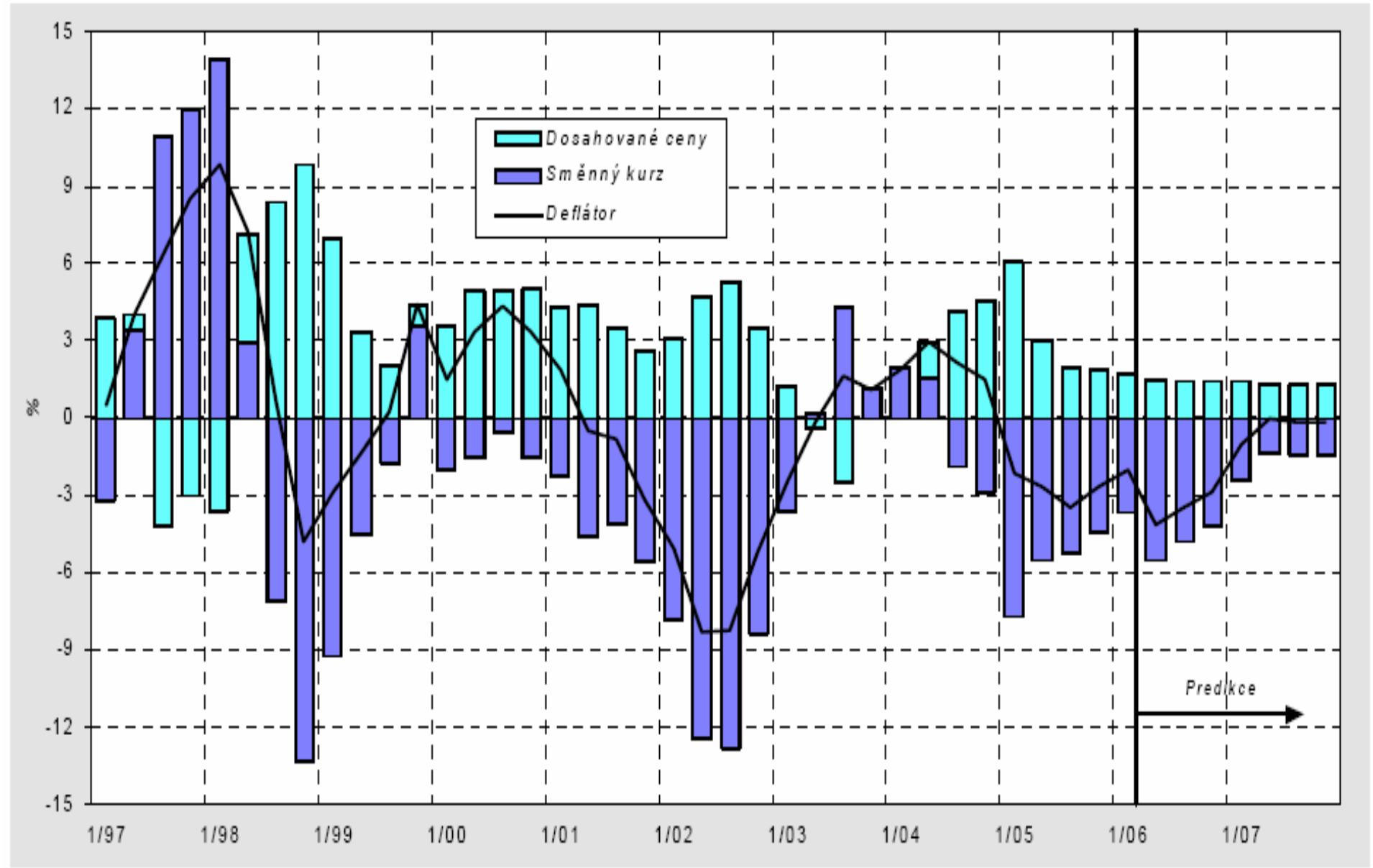
Graf 4.10: Vývoz zboží reálně

rozklad meziročního růstu

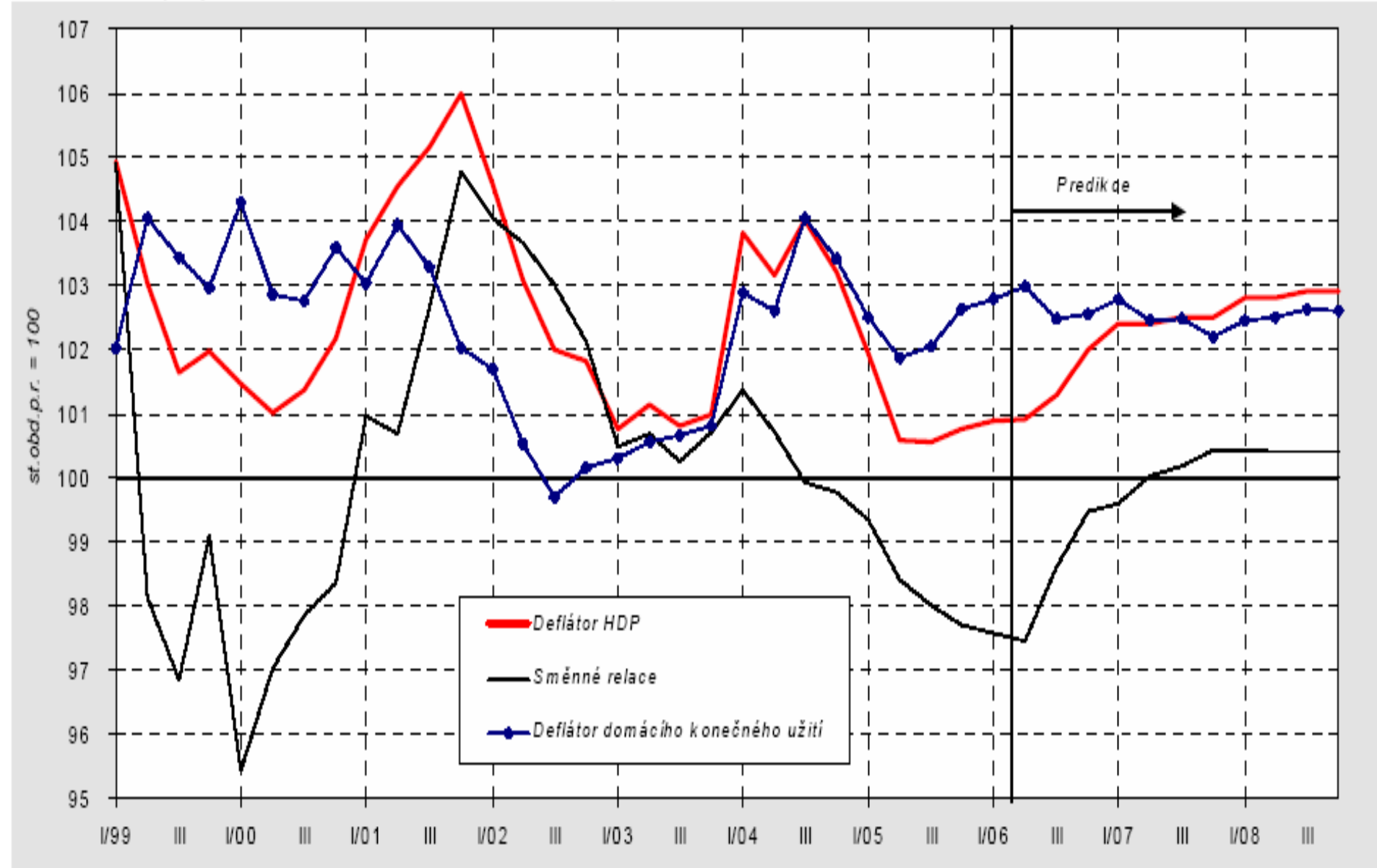
Graf 4.11: Deflátor vývozu zboží

rozklad meziročního růstu

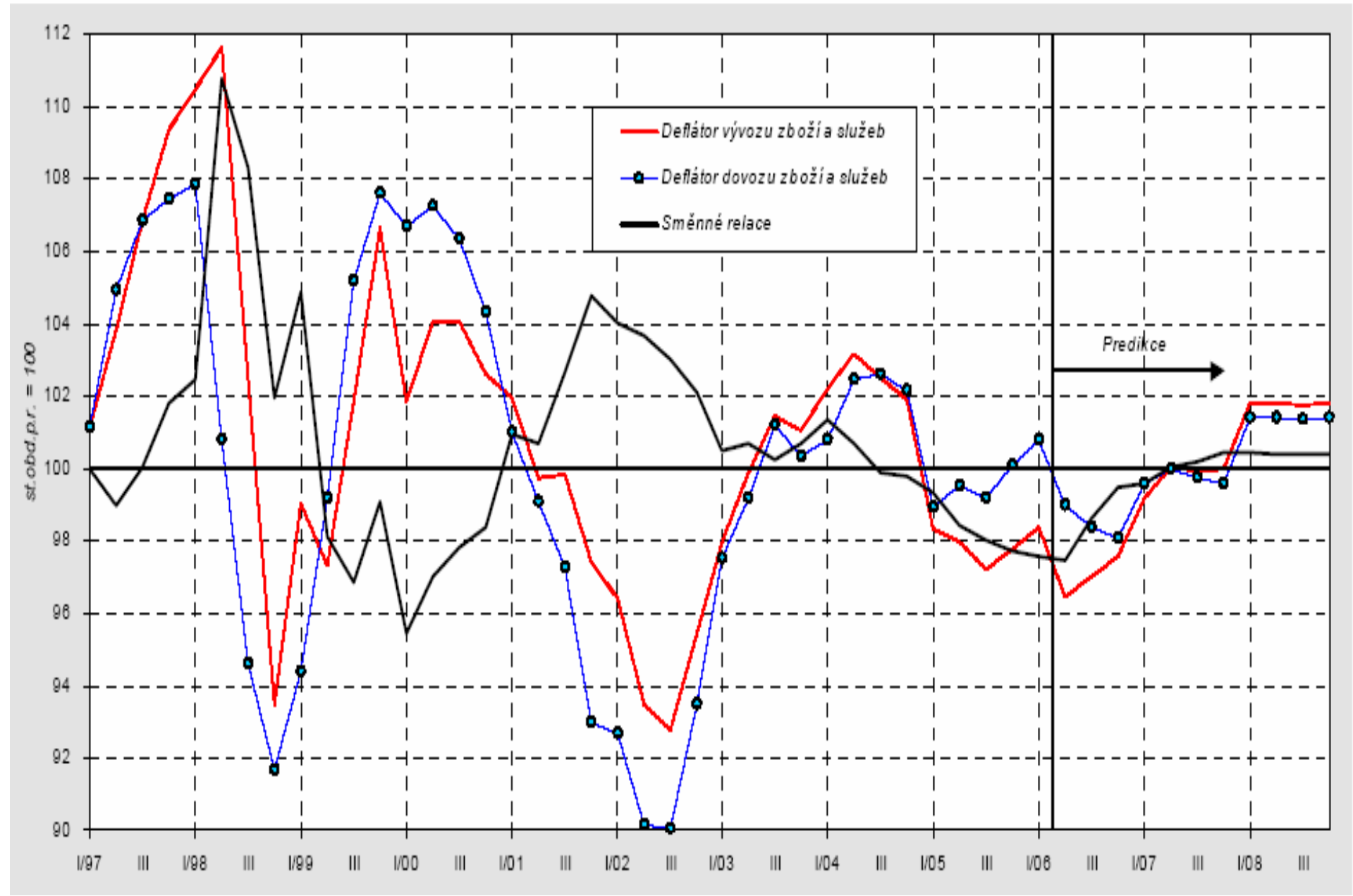

Graf 2.4: Deflátor HDP

meziroční indexy deflátoru domácího konečného užití a směnných relací

Graf 2.5: Směnné relace

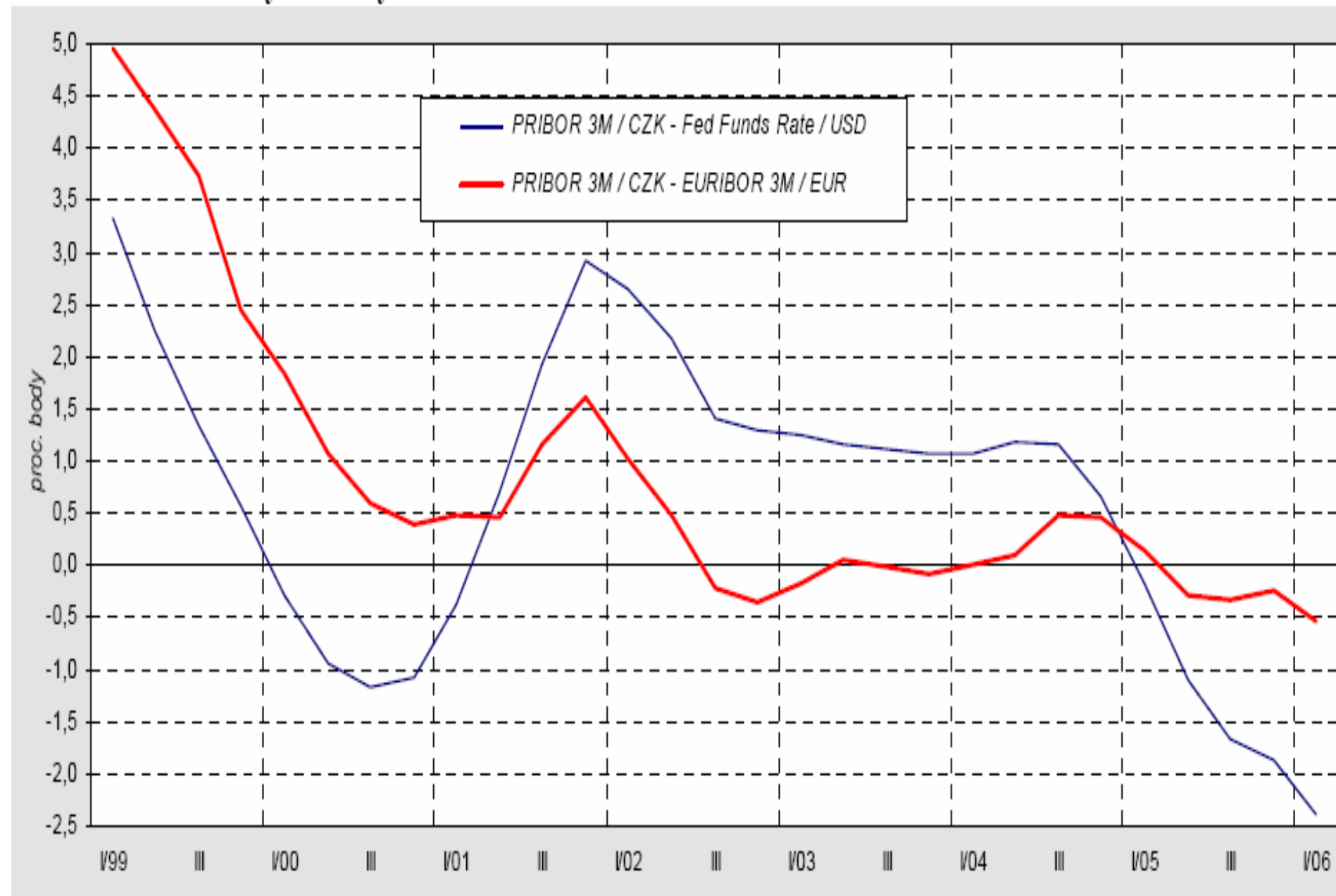
MĚNOVÉ KURZY

Definice

Měnové kurzy nejsou nic více než **cena jedné měny vyjádřená v jednotkách jiné**. Jsou **determinovány** především **nabídkou a poptávkou**, které **odrážejí obchodní** a jiné mezinárodní platby a ještě významnější jsou **volatilní pohyby kapitálu**, které se neustále přesouvají okolo světa, když hledají nejvyšší výnos.

Základním indikátorem tlaku na měnový kurz ukazují **změny celkových měnových toků v platební bilanci**. Dalšími významnými vlivy **jsou reálné úrokové míry a výnosy a inflace**.

Graf 7.4: Krátkodobý úrokový diferenciál

Bilaterální vs. efektivní

Většina kurzů je kótována jako bilaterální, což je cena zahraniční měnové jednotky vyjádřená v jednotkách domácí měny. Protože většina zemí obchoduje s mnoha dalšími zeměmi a tento obchod je ovlivňován různými bilaterálními kurzy, nezajímají se teoretičtí ekonomové a tvůrci hospodářské politiky ani tak o vývoj kurzu své měny oproti jedné zahraniční měně, ale spíše o vývoj kurzů své měny oproti koši měn zemí, které představují hlavní obchodní partnery. Takovému kurzu se pak říká efektivní neboli multilaterální devizový kurz. Efektivní kurz se měří jako index a uvádí, zda se určitá měna za určité období zhodnotila či znehodnotila oproti váženému průměru (koši) jiných měn. Efektivní kurz může být stejně jako bilaterální kurz nominální nebo reálný. Stejně jako u bilaterálních kurzů je zde důležité, jak jsou tyto kurzy kótovány. Pokud jsou kótovány přímo, pak růst kurzu znamená znehodnocení domácí měny, pokud jsou kótovány nepřímo, pak znamená naopak zhodnocení domácí měny.

Nominální kurz

Nominální měnový kurz je kurz, při kterém může jednotlivec směnit měnu jedné země za měnu jiné země. Jsou to kurzy z oficiálních bankovních lístků.

Pokud se měnový kurz změní tak, že lze za korunu koupit více jednotek zahraniční měny mluvíme o nominálním **zhodnocení** koruny. Pokud se měnový kurz změní tak, že za korunu lze koupit méně jednotek zahraniční měny mluvíme o nominálním **znehodnocení** koruny.

Nominální bilaterální = cena zahraniční měnové jednotky vyjádřená v jednotkách domácí měny.

Reálný kurz

Vývoj nominálního měnového kurzu nám **neodhaluje** jak se vyvíjí **kupní síla** té které měny oproti měně druhé. Tuto informaci nám poskytuje **vývoj reálného** bilaterálního kurzu. Reálný devizový kurz potom chápeme jako cenu měny vyjádřenou ve zboží. Reálný měnový kurz se pak nejčastěji vyjadřuje jako **index**, který vypočítáme, jako nominální měnový kurz násobený zahraniční cenovou hladinou a dělený domácí cenovou hladinou

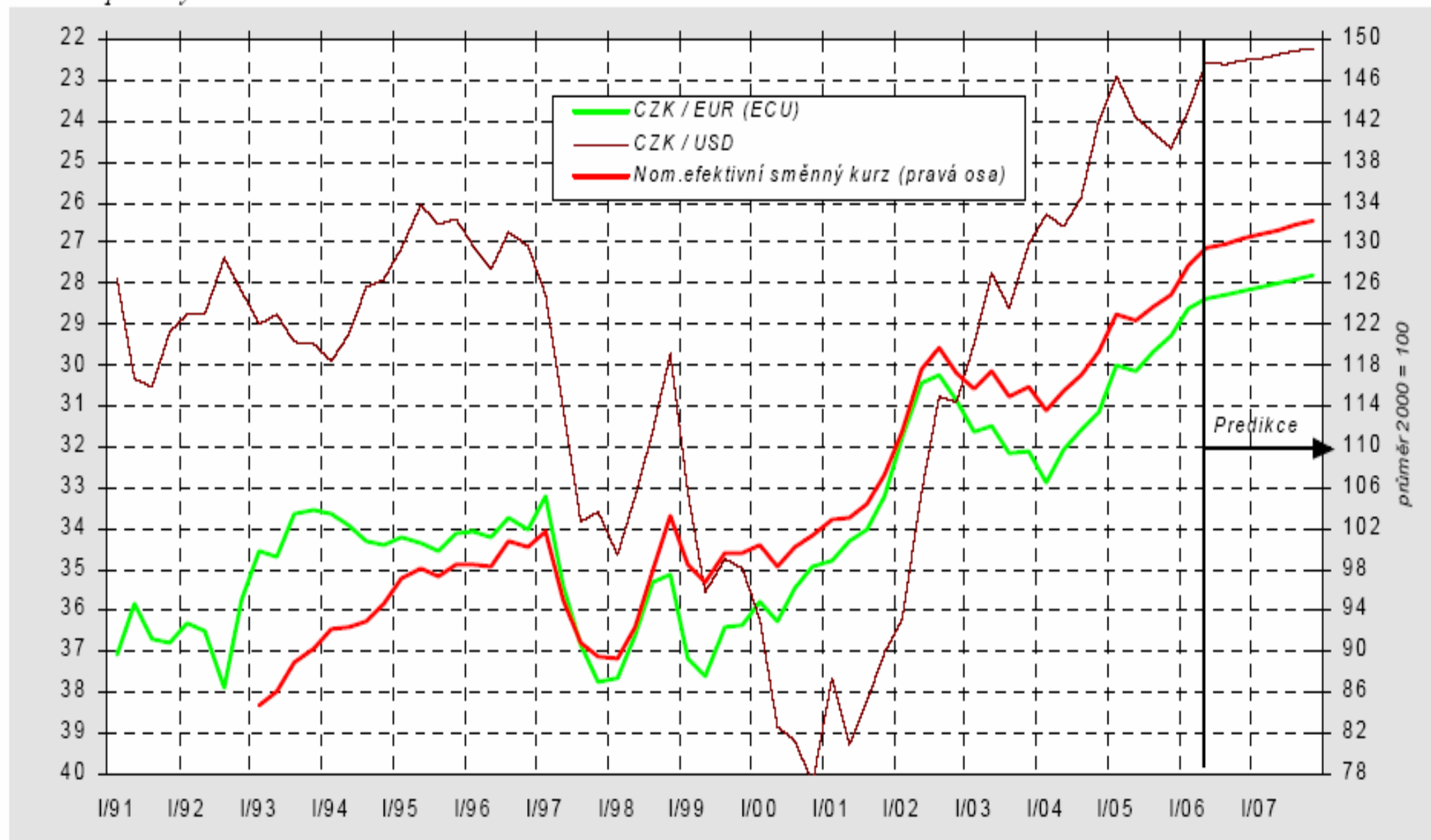
$$R = E \cdot P^* / P$$

Reálný devizový kurz představuje významný ukazatel exportní konkurenceschopnosti země.

Reálný měnový kurz tedy závisí na nominálním měnovém kurzu a na cenách statků v obou zemích.

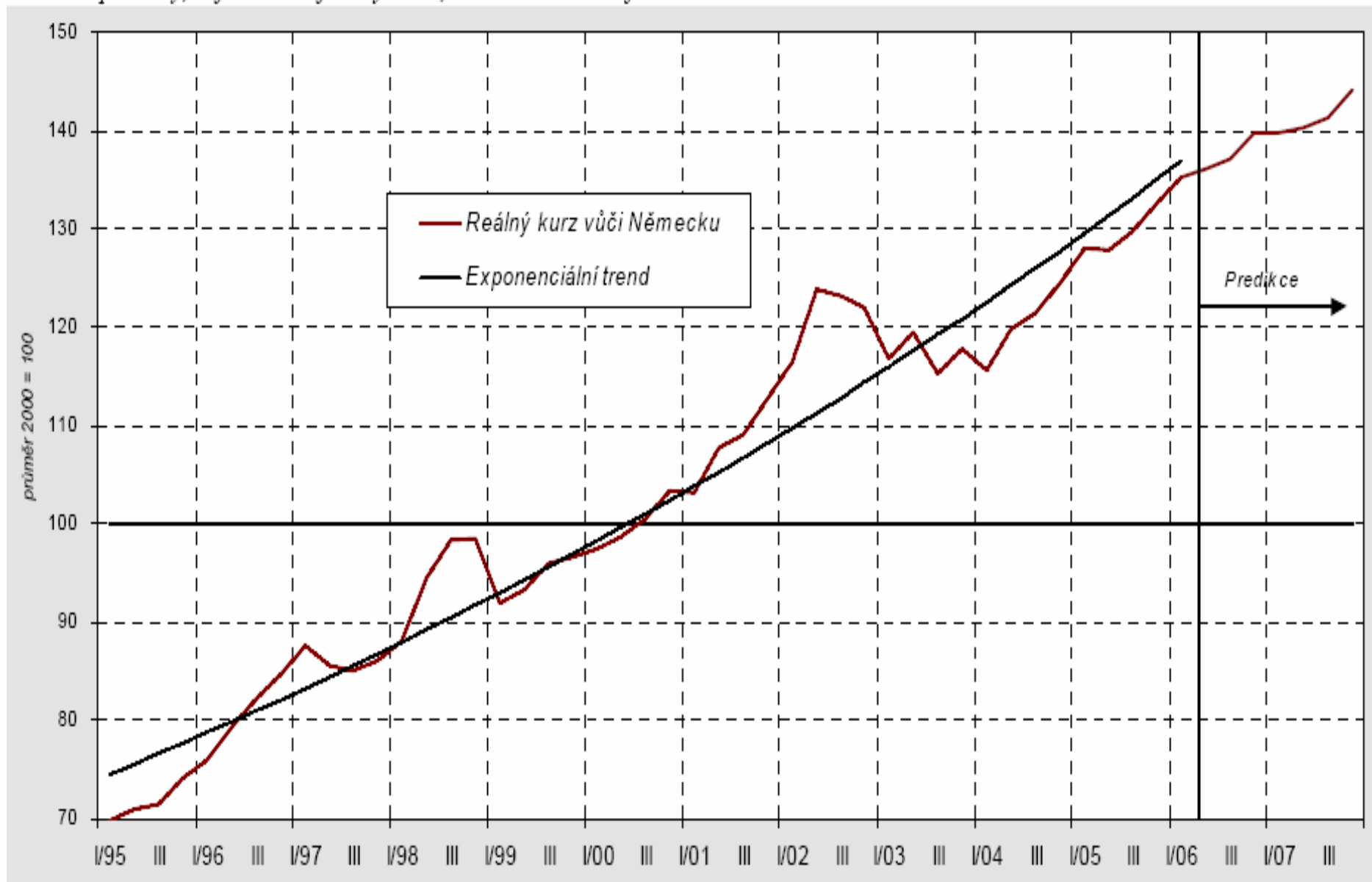
Graf 4.1: Nominální směnné kurzy

čtvrtletní průměry

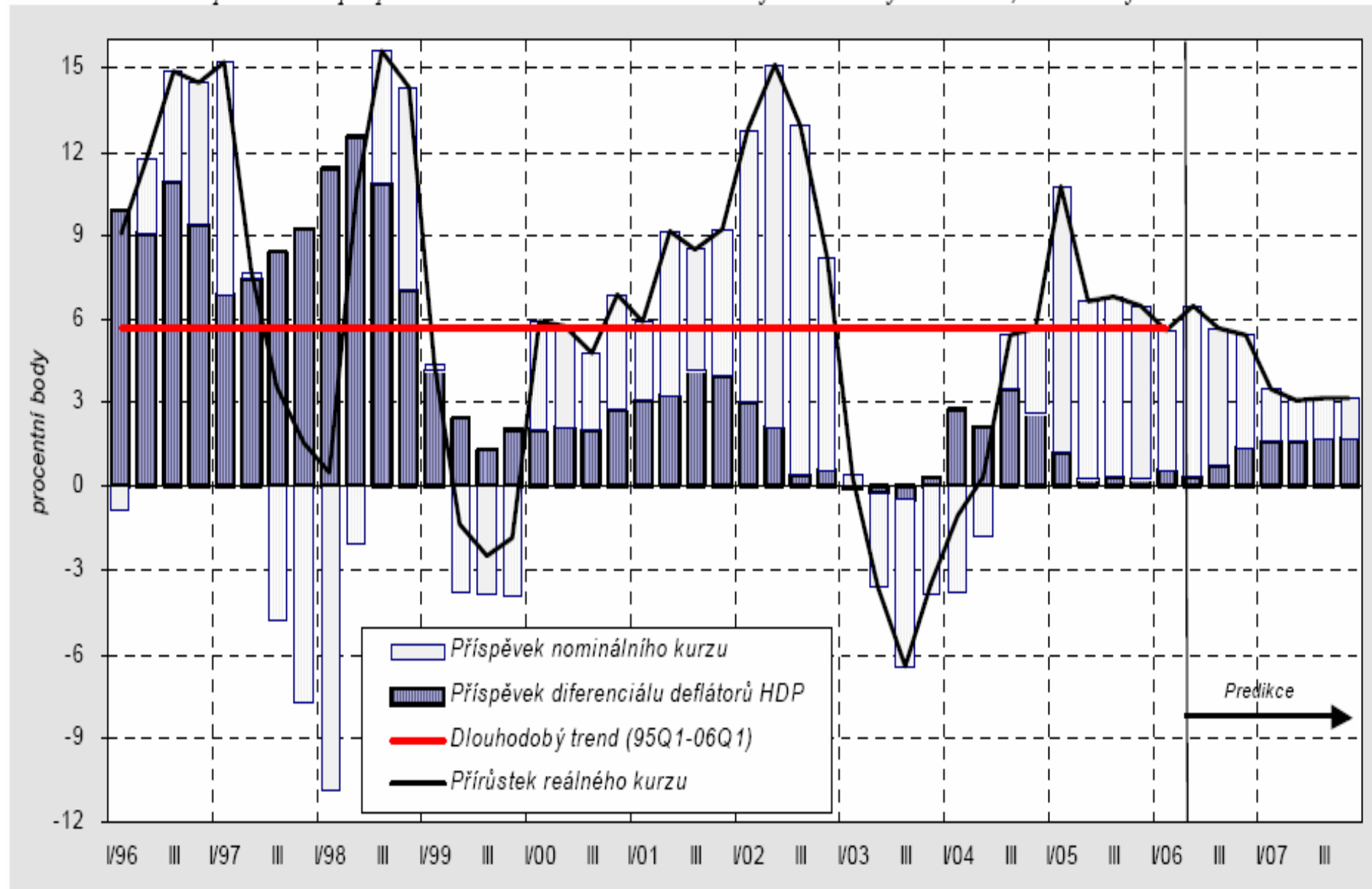
Graf 4.2: Reálný směnný kurz vůči Německu

čtvrtletní průměry, deflováno deflátory HDP, růst indexů indikuje reálné zhodnocení

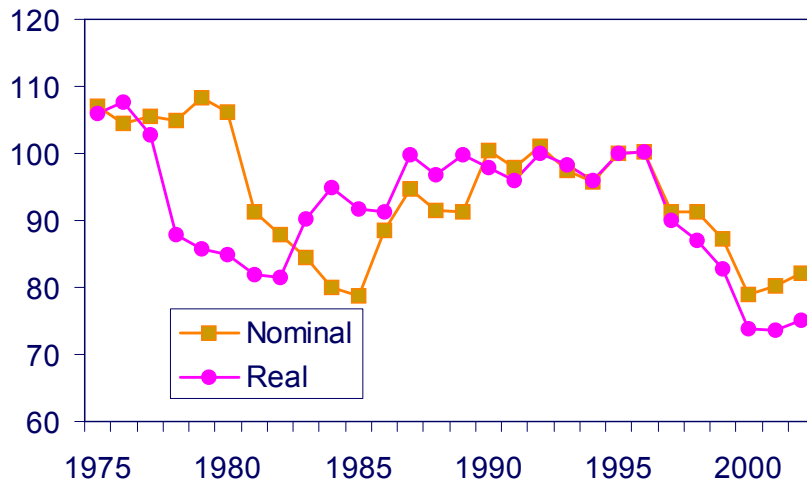
Graf 4.3: Reálný směnný kurz vůči Německu

rozklad meziročního přírůstku na příspěvek nominálního kurzu a cenového diferenciálu deflátorů HDP, růst indikuje reálné zhodnocení

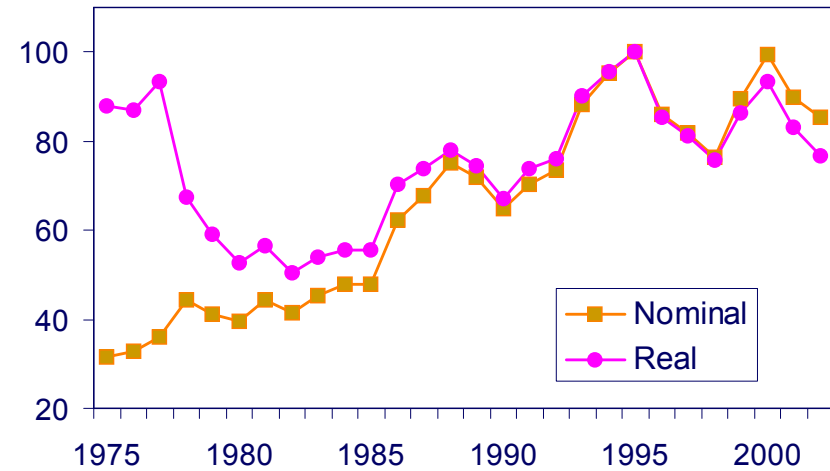

Nominal and real exchange rates: 1975-2002

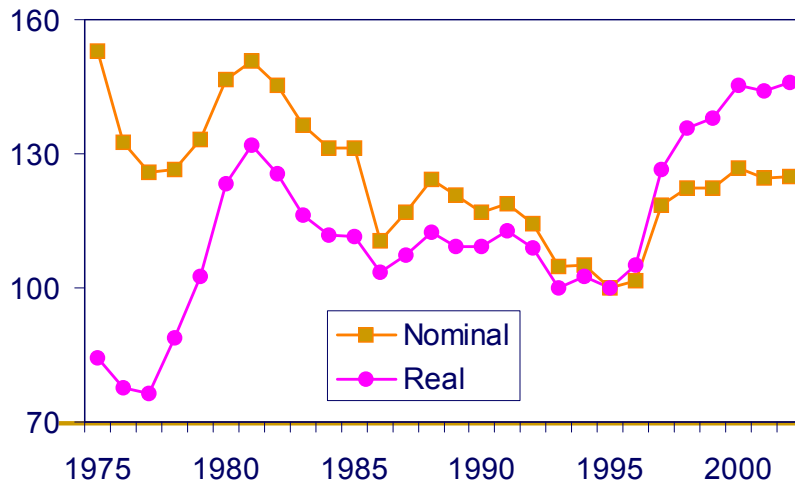
Euro Area

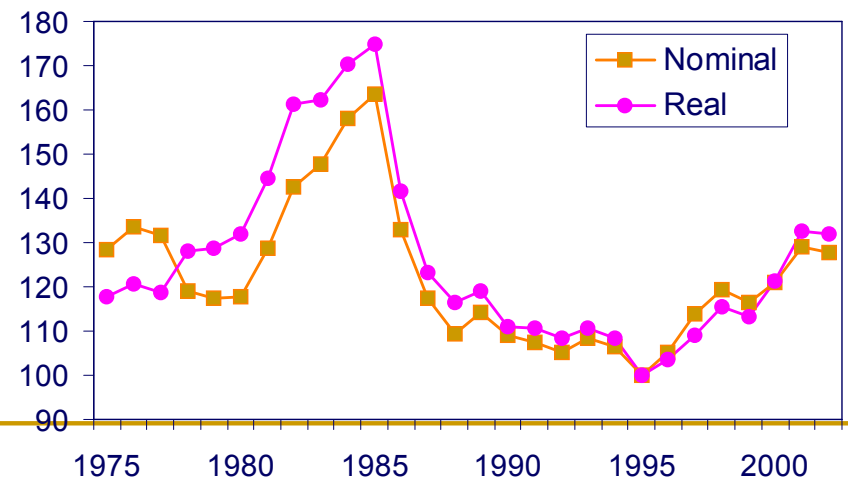
Japan

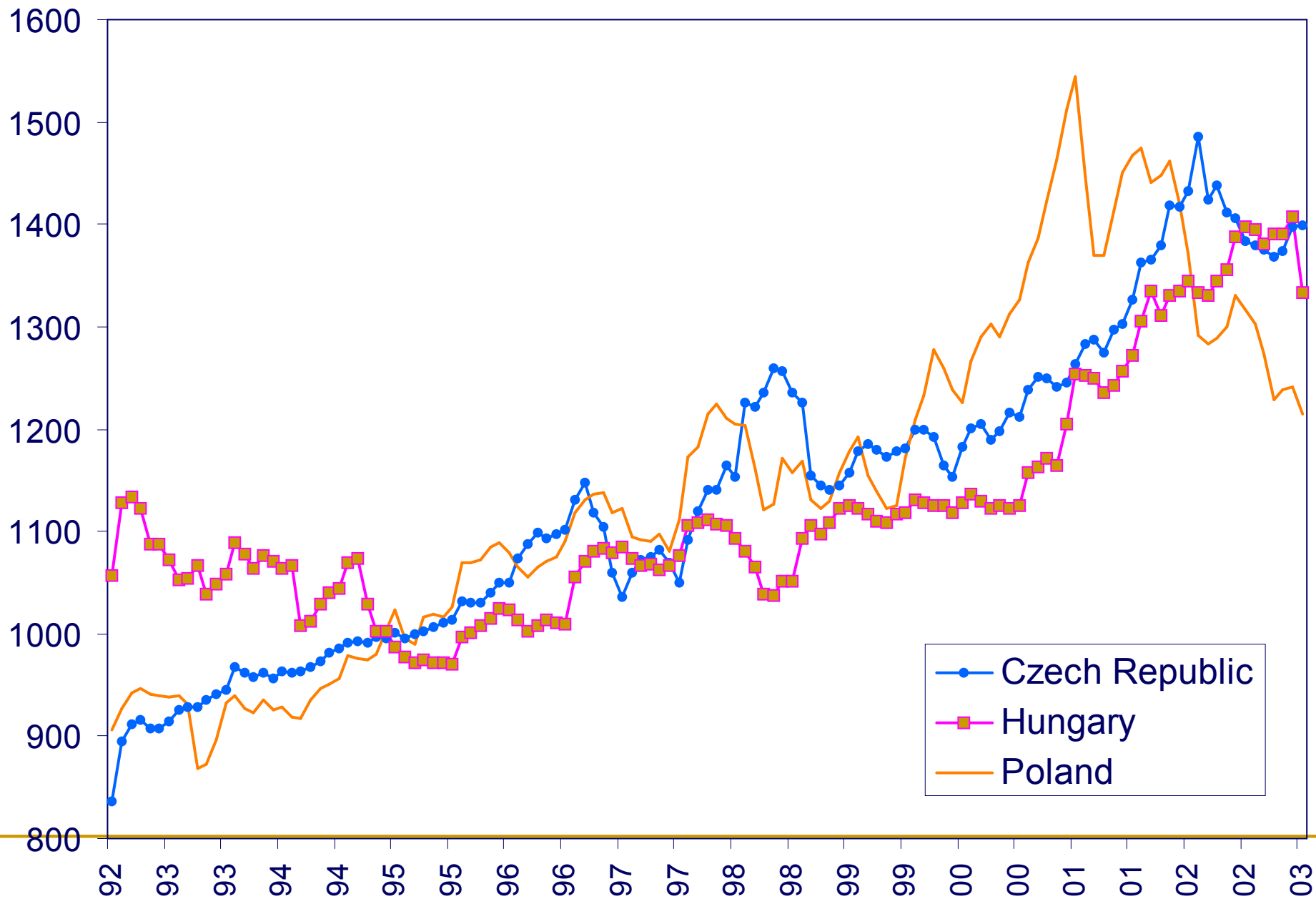
UK

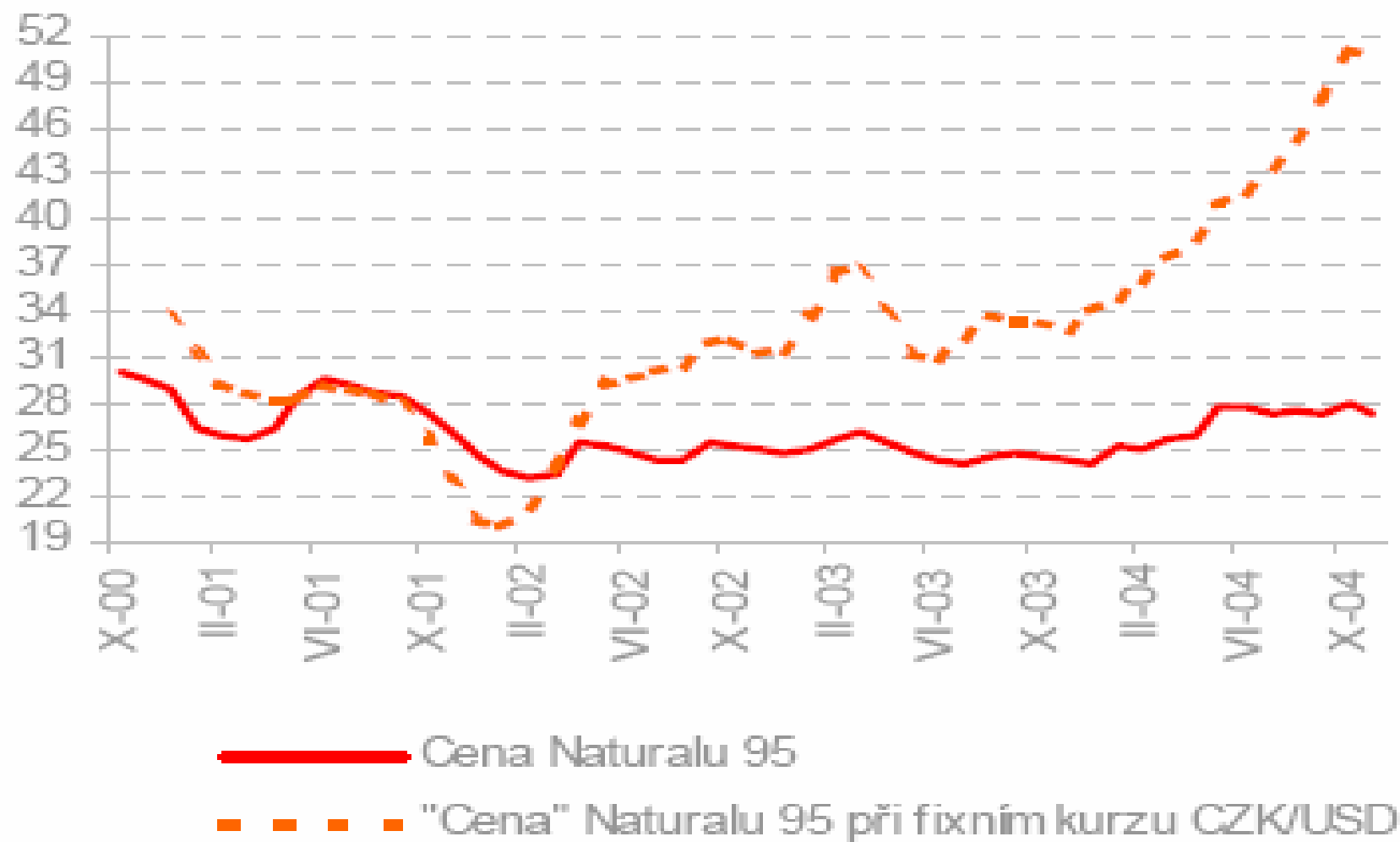
USA

Real exchange rates in transition economies

Graf 4

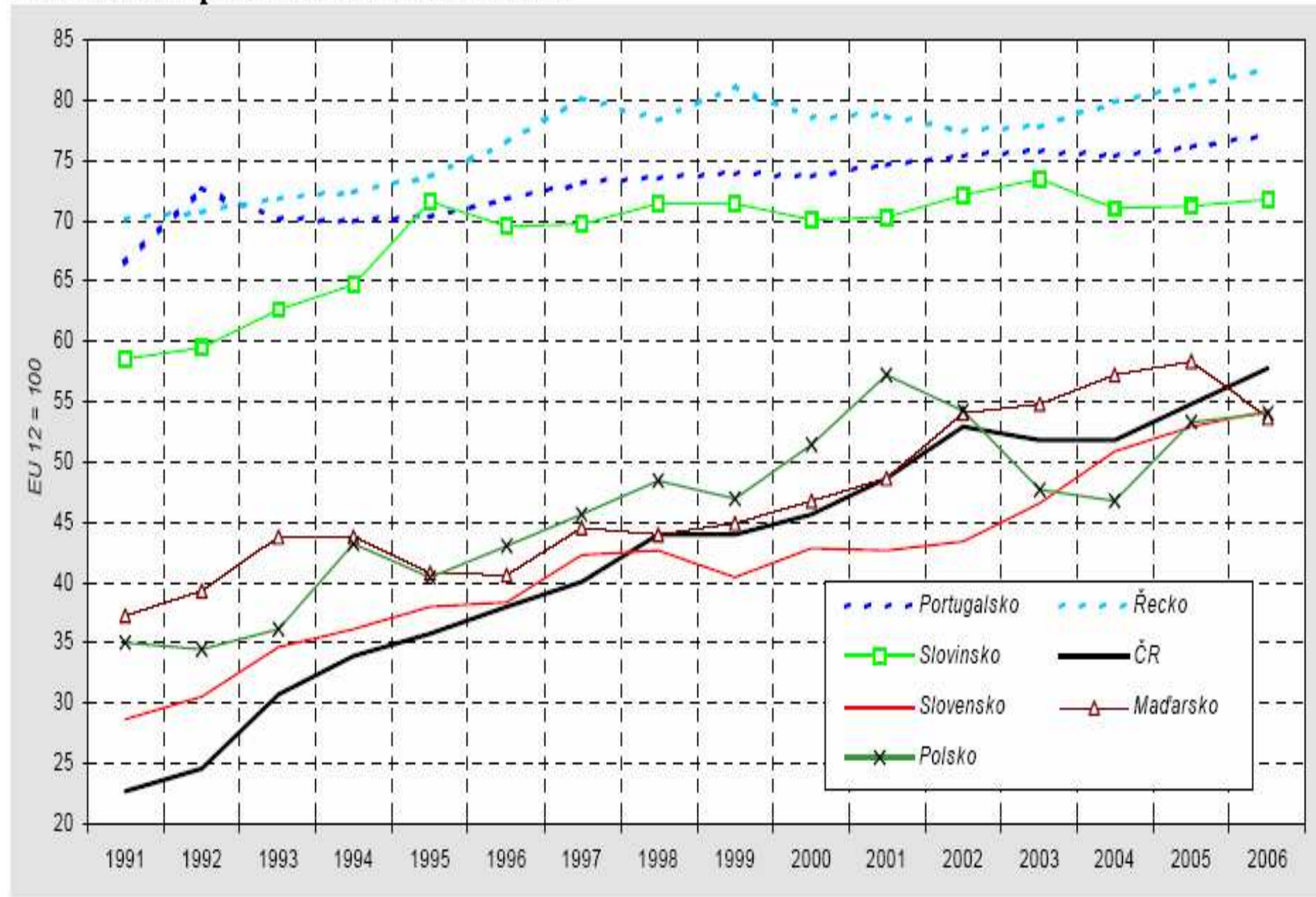
Parita kupní síly

Teorie determinace měnových kurzů (parita kupní síly): Tato teorie tvrdí, že za jednotku jakékoliv měny by mělo být možné koupit totéž množství zboží ve všech zemích. Odvozena od zákona jedné ceny, který je na jednotlivých trzích vynucován arbitráží.

Price level comparisons, 2000 (USA = 100)

Europe		Asia	
AUSTRIA	93.7	CHINA	23.1
BELGIUM	89.2	BANGLADESH	19.6
DENMARK	106.8	INDIA	17.1
FRANCE	90.7	ISRAEL	92.5
GERMANY	95.0	JAPAN	144.8
ICELAND	113.1	PAKISTAN	19.9
IRELAND	92.6	SINGAPORE	80.1
ITALY	81.3		
NETHERLANDS	90.1	Africa	
NORWAY	112.4	CHAD	19.1
SPAIN	73.8	EGYPT	34.4
SWEDEN	104.8	MOZAMBIQUE	19.3
SWITZERLAND	118.1	NIGERIA	39.3
U.K.	98.5		
North America and Oceania		Central and South America	
CANADA	79.3	BRAZIL	45.1
U.S.A.	100.0	CHILE	44.6
		MEXICO	60.8
AUSTRALIA	74.6	PERU	43.5
NEW ZEALAND	66.2	VENEZUELA	69.0

Graf 10.3: Komparativní cenová hladina HDP

Inflation rates 1900-1913

(annual average rate of increase in GDP deflator, %)

France	Japan	USA	Germany	UK
0.9	2.8	1.3	1.3	0.9

Beggar-thy-neighbour depreciations, 1931-38

(value of currencies as a % of their 1929 gold parity)

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Belgium	100.1	100.2	100.1	99.9	78.6	72.0	71.7	71.8
Denmark	93.5	70.3	55.8	50.0	48.5	49.0	48.6	48.1
France	100.1	100.3	100.0	100.0	100.0	92.4	61.0	43.4
Germany	99.2	99.7	99.6	98.6	100.3	100.1	99.7	99.6
Italy	98.9	97.4	99.0	97.0	93.0	82.0	59.0	59.0
Norway	93.5	67.2	62.7	56.3	54.5	55.2	54.7	54.1
Netherlands	100.1	100.3	100.1	100.0	100.0	94.9	80.9	88.8
Switzerland	100.6	100.6	100.2	100.1	100.0	92.6	70.2	70.0
UK	93.2	72.0	68.1	61.8	59.8	60.5	60.0	59.3
USA	100.0	100.0	80.7	59.6	59.4	59.2	59.1	59.1

Inflation rates: US, UK, Germany and Italy

